

Arbetsmaterial till
Håll mitt hjärta
Skriven av: Bente Bratlund

Bakgrund

Det här materialet kompletterar boken *Håll mitt hjärta*. Det kan användas individuellt eller i grupp. Om rubriken följs av symbolen: (+) innebär det att övningen helst ska göras i grupp. De övningar som saknar (+) går alltså bra att även göra individuellt.

Boken *Håll mitt hjärta* är en varm skildring av en kvinnas kärlek till en man som hon aldrig fick leva med. Nu är hon gammal och tänker tillbaka på sitt liv. Boken är skriven i nuet men tillbakablickarna är i dåtid. Det är vackert, djupt och känslomässigt.

Meningarna är korta och boken är skriven med ett poetiskt språk. Ordvalen och uttrycken kan vara svåra men i sitt sammanhang och med förklaringar till ger det boken en extra dimension.

Kapitel 1 – 6

Läsförståelse

1. Vem är det som berättar?
2. Vem tänker hon på?
3. Vad är det för årstid i berättelsen?
4. Hitta fyra meningar från texten som beskriver årstiden.
5. Beskriv hur personen i berättelsen bor.
6. Berätta varför hon trivs där.
7. Hur möttes hon och den hon tänker på?
8. Varför kunde hon inte leva med mannen hon träffade och tyckte så mycket om?
9. De träffades en andra gång. Beskriv det mötet.
10. Leta upp fem meningar i boken som beskriver kvinnan.

Starta en diskussion (+)

- Vad betyder det att "sätta ord" på något man känner? Kvinnan i berättelsen säger att orden inte kommer. Har du själv varit med om något liknande? Att du inte hittat ord för det du känner? Eller att du valt fel ord? Diskutera två och två.
- Kvinnan funderar på om det var hennes "öde" (sid10), vad betyder det? Vad har man för möjligheter att själv påverka det som händer i ens liv? Styrs ens liv mest av andra, dig själv eller "ödet"? Diskutera.

Grammatik

Verb (+)

Det finns många verb i den här berättelsen.

Gör så här: Skriv upp några av verben som finns i berättelsens första del:

håll, faller, ringlar, ligger, skriva, finns, börja, möttes, längtar, glömma, sliter, fallit, vajar, blundar, viskar, föds, reser, lägger, åker, kryper, lindra, gråta, skratta, torkar, vila, smeka, känna, levde, förstår, valt, minns, pratade, griper, tvekar, fryser, bestämmer m.fl.

Hittar gruppen det gemensamma, att dessa ord beskriver något man gör?

Uppgift 1: Ge gruppen varsin tom lapp och be dem sedan skriva något man gör på lappen. Samla in lapparna, vik ihop dem och lek sedan charader! Några i gruppen försöker tyst beskriva det som står och de andra gissar. Det är ett effektivt sätt att minnas vad ett verb är för något.

Uppgift 2: I denna berättelse skiftar författaren från att berätta i nuet till att tänka tillbaka och skriva de styckena i dåtid.

Förklara verbets grundform där man sätter *att* framför. Gör spalter på tavlan där du skriver in t.ex. ordet *längta* i sex olika spalter: (*att*) *längta*, (*nu*) *längtar*, (*då*) *längtade*, (*har*) *längtat*, (*hade*) *längtat*, (*ska*) *längta*. Bilda tillsammans meningar där ni använder de olika tempusformerna. Låt de själva komma på när de skall ha en viss tempusform. Skriv sedan namnet på tempusformerna över spalterna: *infinitiv/grundform*, *presens*, *imperfekt*, *perfekt*, *pluskvamperfekt* och *futurum*. Det viktiga är inte tempusformernas namn utan att förklara hur man använder olika former för att visa när något händer. Särskilt svårt är det att behålla samma tempus när man skriver.

Diskutera (+)

Hur viktiga är verben i den här berättelsen? Vilken tempusform används? En eller flera? Låt eleverna skriva om valfritt stycke i texten och öva på att byta tempus.

Prepositioner (+)

Gör så här: Placera ut föremål på olika ställen och höjder i rummet och låt gruppen röra på sig och samla ihop dessa föremål som normalt inte brukar vara där. Använd exempelvis frukter, godis, blommor... Låt de sedan berätta var de hittade sakerna: PÅ bänken, UNDER bordet, BREDVID papperskorgen, i lådan osv. Skriv upp prepositionerna på tavlan och förklara att det handlar om olika *lägen*. Låt alla i gruppen sedan berätta hur de gick i klassrummet: TILL fönstret, EFTER Kalle, FRÅN dörren, GENOM salen osv. och gör samma sak med *riktningsprepositionerna*.

Uppgift: Låt gruppen leta prepositioner i kapitel 1-6 och spalta sedan upp dessa i två spalter tillsammans, en för *lägen* och en för *riktningar*.

Skriva

Tema: Dikter

Formen i den här boken påminner mycket om sättet att skriva poesi. Dikter är ofta något som många tycker är konstigt eller svårt att skriva, men egentligen kan det ju vara precis tvärtom. I dikten är man helt fri och behöver inte tänka på några skrivregler eller skiljetecken.

Gör om exempelvis sista stycket på sidan 19 med andra radbrytningar:

" Jag fryser.
Det är kallt
och vått.
Jag tvekar
Vill ut i regnet,
vill inte ut i regnet
Är det inte så
det är i livet?
Man bestämmer sig
för något."

Det blev en dikt. Ta tillvara på texten i boken för att få igång gruppens inspiration. Ge till exempel gruppen fem ord från boken som kan ingå i deras dikt. Eller låt dem välja ord själva.

Uppgift: Skriv en dikt där följande ord måste finnas med:

sol, alltid, fågel, längtan och himmel

Uppgiften kan göras enskilt eller genom att elever samarbetar två och två. Första gången är det smidigast om gruppen får varsitt ord och gör en mening av det. Sedan skrivs meningarna på tavlan och dikten är klar!

Tema: Självbiografi

Att skriva en självbiografi är ett bra sätt att fundera på sin bakgrund. Börja med att leta upp någons självbiografi, exempelvis en författares och låt gruppen tillsammans spalta upp vad som finns med. Vad vill man veta om någon? Vad är viktigt att ha med? Fyll på med det som bör ingå:

- Barndom/uppväxt (till exempel var)
- Familj
- Skolgång
- Intressen
- Egenskaper/personlighet
- Viktiga händelser i livet

En självbiografi ska vara skriven i *I:a person*. Den blir mer lättläst om författaren berättar om sitt liv i *kronologisk ordning*. Dessa begrepp behöver kanske repeteras. Om man tar med egna tankar och känslor blir självbiografen ännu mer personlig.

Ordkunskap

Vad betyder orden?

- blanka (sid 7)
- ofullbordade (sid 8)
- verandan (sid 11)
- inristat (sid 13)
- "levde för stunden" (sid 15)
- försättsbladet (sid 17)
- rastlösheten (sid 19)
- presenning (sid 20)
- "din famn som öppnade sig" (sid 26)
- "klump i halsen" (sid 31)

Sätt in fyra av orden/uttrycken i meningar.

Att jobba vidare med (+)

- Låt gruppen rita och måla hur de tror att kvinnan i berättelsen ser ut med hjälp av texten i boken.
- Diskutera vad bokens titel betyder? Jämför med låttiteln av Björn Skifs, hur tänker gruppen kring den?
- Diskutera ålder genom att göra en livskarta över livet så här långt. Sätt ut viktiga händelser. Roliga händelser. Tråkiga händelser. Det kan vara underlag för diskussioner och skrivuppgifter i gruppen.

Kapitel 7 – 13

Läsförståelse

1. Mannen och kvinnan sågs igen. Hur kände hon?
2. Varför blev de inte ett par den här gången heller?
3. Vem var kvinnan svartsjuk på?
4. Ångrar hon något i livet?
5. Försvinner hennes längtan med åren?
6. Beskriv hennes temugg.
7. Varför köpte hon just den muggen?
8. Varför väljer hon att inte träffa mannen hon tycker så mycket om nu när hon är gammal?
9. Hur förstår vi i berättelsen att hon är gammal?
10. Varför vill hon tacka mannen hon aldrig fick leva med?

Starta en diskussion (+)

- Kvinnan i berättelsen är nöjd med sitt liv. Trots att mannen hon ville leva förblev en dröm. Tycker ni hon gjorde rätt? Hur vet man det? Finns det verkligen en rätt väg eller en fel väg att gå? Vad är det som gör att man väljer det man gör i livet? Diskutera fritt och se vart diskussionen landar.
- Är det viktigt att ha drömmar? Vill man att alla drömmar ska bli sanna?
- Är det någon skillnad på att dagdrömma och fantisera? Diskutera och skriv gruppens åsikter på tavlan.

Grammatik

Substantiv (+)

I den här berättelsen finns många substantiv, en del är svåra att förstå. Det finns både konkreta och abstrakta substantiv.

Gör så här: Välj några av sidorna, exempelvis sidorna 33 och 34 och skriv upp alla substantiv på tavlan utan att säga vad det är för typ av ord:

koncert, väninna, sommar, chocken, värmen, pulsen, fru, ögon, människorna, hotell, natten, dörr, närheten...

Uppgift: Låt sedan gruppen hitta saker som är gemensamt för alla ord. Ganska snabbt brukar de upptäcka att det är namn på saker. Ändra orden till *ental*, *flertal* och se vad som händer. Vissa personer gillar att se de olika pluralformerna framför sig. Jämför gärna med engelskan som bara har en pluralform. Beskriv också skillnaden på konkreta och abstrakta substantiv. Det går inte att ta på de abstrakta. Se om ni kan komma på fler abstrakta än de i texten. Skriv sedan "substantiv" över

ordgruppen. Låt eleverna bilda meningar av orden, gärna i kombination med substantiv.

Synonymer: (+)

I berättelsen *Håll mitt hjärta* finns många uttryck och ord som kan vara svåra att förstå, exempelvis:

råkade, artigt, stelt, klivit upp, omsluta mig, lojal, förlorat dig, gemenskap, gick i kras, hitta tillbaka till mig själv, stått stadigt, famn, åtrån, skitiga, stökiga, slit, pressar, vrider, gnuggar, sveper, skrumpnar, sluta fred med, oro, kontaktade, förluster, glittrande, bevarat...

Gör så här: Gör en spalt på tavlan. Försök att tillsammans med gruppen hitta ord som betyder samma sak. Det kommer troligen att uppstå en diskussion om huruvida *oro* och *rädsla* verkligen betyder samma sak? Gör *bevara* och *ha kvar* det? Är det någon skillnad på när vi säger vad? Vad är ett slangord?

Uppgift: Kom på fler ord! Låt sedan gruppen skriva ned skillnaden på anonyma lappar. Diskutera att vi tolkar ord olika beroende av erfarenhet, bakgrund och referensramar. Berätta slutligen att ord med samma betydelse heter ”synonymer”.

Skriva

Tema: Dikter

Sinnesdikter: Diskutera, eller fundera på, vad vi har för sinnen. Skriv upp dessa på tavlan. Gör gärna övningen utomhus. Bilda meningar:

Jag känner...

Jag ser...

Jag hör...

Det doftar...

Jag känner smak av...

Uppgift: Skriv sinnesdikter: Gruppen skriver dessa ännu inte färdiga meningar i sin skrivbok. Gå till exempel ut ett tag och gör meningarna fullständiga. Det går givetvis bra att sitta kvar i rummet och slutföra dem där.

Detta kan göras enskilt när eleven skriver rent dikten på fint papper och kanske ritar till. Gruppen kan också välja varsin mening och sedan göra en gemensam dikt på tavlan.

Tema: Fritt skrivande

Uppgift: Välj en av rubrikerna och skriv fritt.

- De här funderingarna fick jag av *Håll mitt hjärta*...
- *Håll mitt hjärta* var bra för att...
- Jag gillade inte boken eftersom...

- Mina tankar om att bli gammal är...

Du kan också rita något från berättelsen. Kvinnan, trädgården eller något annat du tänker på när du hör berättelsen.

Ordkunskap

Vad betyder orden?

- gemenskap (sid 35)
- "gick i kras" (sid 36)
- "stådd stadigt" (sid 36)
- åtrån (sid 38)
- ynkelig (sid 39)
- skrumpnar (sid 45)
- formulär (sid 46)
- begravning (sid 55)
- frånvaro (sid 59)

Sätt in fyra av orden/uttrycken i meningar.

Att jobba vidare med... (+)

- **Ordens nyanser.** Diskutera hur vi tolkar ord. Vad har det betydelse? Samarbeta gärna med hemspråklärare om det är en SFI eller svenska som andraspråksklass.
- **Olika känslor.** Vad har vi för känslor? Är alla nödvändiga? Vad gör dig glad, ledsen, arg osv. Vilka känslor mår vi bra av?
- Låt gruppen anonymt skriva ner tre saker som de tycker är viktigt med en man/kvinna när man blir kär. Låt dem sedan på en annan lapp skriva ner tre saker som de tror att en kvinna/man skulle tycka var fint hos dem. Spalta upp svaren på tavlan och diskutera resultatet.
- Musik och känslor brukar hänga ihop. Be gruppen ta med sig musik som betyder mycket för dem. Låt dem jobba med texterna, antingen på svenska, engelska eller något annat modersmål.

Ordförklaringar

Kapitel 1 – 6:

Sidan 6:

själ (rad 2) – något inom dig, din personlighet
"vill mig väl" (rad 6) – bry sig om mig, vill mig inget illa

Sidan 7:

"rinner ner" (rad 2) – faller neråt, strömmar ner
blanka (rad 3) – genomskinlig, ren
"sätta ord på" (rad 7-8) – kunna säga det jag känner med ord, hitta ord som passar

Sidan 8:

tillfälle (rad 5) – tidpunkt, händelse, situation
upplevda (rad 12) – något jag inte har varit med om
ofullbordade (rad 12) – inte gjort klart, inte avslutat

Sidan 9:

sliter (rad 2) - drar
kalt (rad 4) – naket, tomt
vajar (rad 5) – svänger, blåser
oläkta (rad 6) – inte blivit bra, inte blivit helat, används ofta om sår

Sidan 10:

vissa (rad 1) – en del, några
öde (rad 4) – något bestämt sedan födelsen
"inte kommer undan" (rad 4-5) – inte kan springa ifrån, inte bli fri från
inse (rad 5) - förstå

Sidan 11:

oväsen (rad 3) – oljud, jobbigt ljud som stör
verandan (rad 7) – en plats utanför huset att sitta på, altan, terrass
kryper (rad 8) – går på alla fyra, någon som inte kan gå
igelkott (rad 8) – ett djur med taggar
lindra (rad 13) – mildra, göra bättre

Sidan 12:

rynkor (rad 6) – hud som börjar bli gammal får rynkor
smeka (rad 13) – röra, klappa

Sidan 13:

inristat (rad 5) – sitter fast för alltid, skurits in
ivrig (rad 10) – har bråttom

Sidan 14:

gradvis (rad 8) – steg för steg, lite i taget, inte allt på en gång
mittpunkten (rad 10) – det viktigaste, det som betydde mest

Sidan 15:

fästman (rad 1) - pojkvän

"levde för stunden" (rad 9-10) – lever i nuet, tänker inte på morgondagen

Sidan 16:

närheten (rad 4) – att ha någon bredvid sig, tätt inpå

"föll alla bitarna på plats" (rad 10-11) – allt kändes naturligt, självklart

Sidan 17:

avskedspresent (rad 10) – en present man ger någon när man inte ska ses mer

faktabok (rad 14) – en bok om saker, djur, inte en berättelse

försättsbladet (rad 16) – första sidan i en bok

Sidan 18:

"smetats ut" (rad 4) – blivit kladdigt, runnit ut

Sidan 19:

rastlösheten (rad 1) – oron, det är svårt att vara stilla

Sidan 20:

klibba (rad 9) – sitter fast för man är varm

presenning (rad 15) – skydd för regnet, skynke

Sidan 21:

vissen (rad 1) – inte levande, en blomma som blivit för gammal och ofta brun

Sidan 22:

ordlösa (rad 4) – utan ord

Sidan 23:

slumrat (rad 16) - sovit

Sidan 25:

mässa (rad 3) – ett stort möte, konferens, eller utställning

Sidan 26:

"din famn som öppnade sig för mig" (rad 1-2) – du höll om mig

Sidan 27:

ideal (rad 6) – någon man ser upp till, en drömperson

skapat (rad 7) – gjort, tillverkat

helig (rad 7) – mycket dyrbar, värdefull

sårbarhet (rad 13) – skör, känslig, ömtålig

Sidan 29:

ögonblick (rad 1) – stund, nuet, tillfälle
"gripa tag om" (rad 4) – hålla fast, ta tag i

Sidan 30:

veck (rad 15) – rynka, fåra

Sidan 31:

bristningarna (rad 2) – sprickor, vita streck på åldrad hud
"klump i halsen" (rad 14) – det blir svårt att andas, innan man börjar gråta
"huden knottrar sig" (rad 16) – håren på huden står upp, man fryser

Kapitel 7 - 13

Sidan 33:

råkade (rad 5) – blev så att, det hände

Sidan 35:

"omsluta mig" (rad 8) – jag var i den, den tog över, jag försvann i den
gemenskap (rad 15) – vara tillsammans med andra människor

Sidan 36:

"gick i kras" (rad 3) – gick sönder, föll isär
"stått stadigt" (rad 13) – varit trygg

Sidan 38:

åtrån (rad 6) – längtan, lusten, passionen

Sidan 39:

svartsjuk (rad 12) – misstänksam, avundsjuk, inte lita på
ynklig (rad 13) – liten, fånig, feg
missunnade (rad 14) – avundades, inte tycka någon har rätt till

Sidan 44:

"i lä" (rad 3) – där det inte blåser
ängen (rad 12) – öppen plats eller åker där växer det gräs och blommor

Sidan 45:

skrupnlar (rad 8) – vissna, torka, försvinna

Sidan 46:

formulär (rad 9) – ett dokument medriktlinjer, en mall, en karta

Sidan 48:

sidospår (rad 2) – vägar utanför den vanliga

Sidan 55:

begravning (rad 11) - man lägger den som dött i jorden

Sidan 59:

frånvaro (rad 6) – någon som inte är där

bevarat (rad 9) – tagit hand om, tagit tillvara, haft kvar

Vill du skriva mer?

Maila gärna till oss på Vilja förlag och berätta vad du tyckte om boken. Du får gärna skriva en recension över boken. Berätta vad som var svårt, roligt, jobbigt eller bra med boken. Var satt du när du läste boken? Och vad skulle du vilja skriva en bok om? Maila dina svar till info@viljaforlag.se.

Hoppas vi hörs! / Lina Nordstrand, projektledare på Vilja förlag.

Vill du läsa mer?

Gå in på vår hemsida på www.viljaforlag.se. Här hittar du alla våra böcker. De allra flesta titlarna finns också som e-bok och som ljudbok.

Fler böcker av Bente Bratlund:

- *Du lärde mig kärlek* Vilja förlag (2012)
- *Om du var här* Vilja förlag (2012)
- *Full av glädje* Vilja förlag (2012)